

„Witamy w przedszkolu”

Program adaptacyjny realizowany przez Gminne Przedszkole „Stokrotka” w Spytkowicach

Skierowany do dzieci i ich rodziców, którego celem jest współpraca przedszkola i domu rodzinnego, ukierunkowana na pomoc w pokonywaniu obaw i stresów związanych z przekroczeniem progu przedszkolnego.

*„Dla małego dziecka świat jest czymś wielkim,
nieznanym, a więc przerażającym.
Dzięki temu, że obok siebie ma dorosłych,
których darzy miłością i zaufaniem
może stopniowo ten świat poznać i zdobywać”*

J. Makowska

1. WSTĘP

Dzień, w którym dziecko trafia po raz pierwszy do przedszkola, jest bardzo ważny w jego życiu. Musi rozstać się z rodzicami i w nowym środowisku poradzić sobie samo z różnymi problemami.

Z psychologii rozwojowej wiadomo, że poziom dziecka 3 – letniego nie predysponuje go do samodzielnego pokonywania progów zorganizowanej instytucji, jaką jest przedszkole. U wielu dzieci wywołuje to sytuację stresową – lęk, złość, upór, gniew, którą bardzo często przenoszą na pracowników przedszkola, rodziców lub inne dzieci.

Sytuację stresową przeżywają również rodzice dzieci. Mają, bowiem oddać swoje dziecko, swój największy skarb, pod opiekę instytucji i osób obcych. Nie znają założeń i wymagań przedszkola, warunków, w jakich będzie przebywać dziecka, osób, które będą się nim zajmować. Rodzi to wiele niepokojów i wątpliwości, które podświadomie często przenoszą na dziecko. Brak podstawowej wiedzy na temat specyfiki pracy przedszkola uniemożliwia rodzicom odpowiednie przygotowanie dziecka w zakresie samodzielności oraz kształtowanie pozytywnego stosunku emocjonalnego do przedszkola.

Nauczyciele przyjmując pod opiekę nowe dzieci nie znają indywidualnych potrzeb swoich wychowanków, ich zainteresowań, sytuacji rodzinnej, jak również oczekiwań rodziców w stosunku do przedszkola.

Przedszkole, jako profesjonalna placówka wychowawcza może udzielić rodzicom wsparcia przygotowując ich do udzielenia pomocy dziecku w jego adaptacji do nowego środowiska społecznego.

Żeby proces adaptacji przebiegał sprawnie i trwał jak najkrócej, musi istnieć ścisła współpraca między rodzicami a pracownikami przedszkola. Współpraca ta powinna być przemyślana, zorganizowana, oparta na ustalonych zasadach i mająca na celu osiągnięcie określonych efektów.

Na tej podstawie opracowano program adaptacyjny Gminnego Przedszkola „Stokrotka” włączając w swoje środowisko dziecko przy współpracy jego rodziców. Został on przygotowany jako system działań organizacyjnych i pedagogicznych, oparty na wiedzy o rozwoju dzieci oraz oczekiwaniach i wzajemnych oddziaływaniach przedszkola, rodziców i nauczycieli w celu stworzenia dzieciom lepszego startu przedszkolnego.

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Programem objęte są wszystkie dzieci, które po raz pierwszy idą do przedszkola, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci 3 – letnich.

Główny cel programu, to stworzenie warunków organizacyjnych, wychowawczych i edukacyjnych do właściwej adaptacji dziecka w przedszkolu.

W obrębie postawionego celu głównego wyróżnić można następujące cele szczegółowe.

- ✓ przystosowanie dziecka do nowego środowiska,
- ✓ nabywanie przez dziecko poczucia własnej wartości,
- ✓ stworzenie atmosfery bezpieczeństwa i zaufania wśród dzieci i rodziców,
- ✓ efektywna współpraca nauczycieli i rodziców,
- ✓ znajomość i respektowanie praw i obowiązków wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka,

Osiągnięcie celu głównego wiąże się z uzyskaniem określonych korzyści dla wszystkich stron procesu.

Korzyści dla dzieci:

- ✓ szybkie przystosowanie się do nowego środowiska,
- ✓ poznanie pracowników i pomieszczeń przedszkola,
- ✓ uczestniczenie w nowych sytuacjach,
- ✓ przezwyciężenie lęku i obaw przed zmianą środowiska,
- ✓ ukształtowanie sobie pozytywnego wizerunku przedszkola,
- ✓ kojarzenie pobytu w przedszkolu z radosnym działaniem, ciekawą i wesołą zabawą,

Korzyści dla rodziców:

- ✓ poznanie pracowników, warunków i bazy przedszkola,
- ✓ poznanie wymagań stawianych dzieciom przez przedszkole,
- ✓ zdobycie zaufania do pracowników przedszkola,
- ✓ przezwyciężenie obaw przed zmianą środowiska swojego dziecka,
- ✓ możliwość obserwacji zachowań dziecka na tle rówieśników,
- ✓ zrozumienie znaczenia samoobsługi i samodzielności dziecka jako warunków lepszej adaptacji dziecka w środowisku przedszkolnym,
- ✓ poznanie podłoża problemów adaptacyjnych dziecka i umiejętnie współdziałanie w celu ich pokonania,
- ✓ nawiązanie aktywnej współpracy z przedszkolem,

Korzyści dla nauczyciela:

- ✓ lepsze poznanie dzieci,
- ✓ poznanie środowiska domowego dzieci,
- ✓ planowanie pracy w oparciu o obserwację zachowań dziecka,
- ✓ poznanie oczekiwań rodziców w stosunku do przedszkola,

Cele operacyjne programu adaptacyjnego

Dziecko:

- ✓ zmniejszyło napięcie i niepokój związany z pozostaniem w nowym środowisku, jakim jest przedszkole,
- ✓ bez problemów rozstaje się z rodzicami, podczas przyprowadzania do przedszkola,
- ✓ przyzwyczało się do przebywania w grupie z nowymi paniami, zna ich imiona,
- ✓ czuje się bezpieczne w swojej sali, zna jej wyposażenie, korzysta z kącików zabaw,
- ✓ zna swój indywidualny znaczek,
- ✓ zna główne pomieszczenia przedszkola, sprawnie je odnajduje i korzysta z nich,
- ✓ coraz sprawniej wykonuje czynności samoobsługowe,
- ✓ chętniej stosuje zwroty grzecznościowe,
- ✓ pokonało lęk przed wykonywaniem czynności z rozkładu ramowego rozkładu dnia w przedszkolu,
- ✓ chętniej uczestniczy w zabawach z całą grupą i nauczycielem,
- ✓ coraz sprawniej posługuje się przyborami, korzysta z zabawek i innych pomocy zgromadzonych w kąciakach zainteresowań,
- ✓ rozwija pozytywną samoocenę i poczucie własnej wartości,

3. METODY

Dla osiągnięcia realizacji założonego głównego celu programu, czyli zapewnienia warunków szybkiej adaptacji dziecka w przedszkolu wskazane jest stosowanie kilku proponowanych metod:

- ✓ opis,
- ✓ metoda impresyjna,
- ✓ metoda ćwiczebna,
- ✓ klasyczna metoda problemowa,
- ✓ pokaz,
- ✓ metody realizacji zadań wytwórczych – klasyczny tok pracy,
- ✓ metoda ekspresyjna – drama, pokaz, burza mózgów, opowiadanie,

Dziecko za pomocą tych metod, poprzez podstawową formę aktywności, jaką jest zabawa, zdobywa nowe umiejętności, uczy się współżycia w grupie rówieśników i współdziałania z nimi, mając jednocześnie zapewnione poczucie bezpieczeństwa. Prowadzenie zabaw z dziećmi przy współudziale rodziców, wpływa na poznanie nowego otoczenia, działanie w nim, wyrażanie swoich emocji i uczuć oraz radzenia sobie z nimi. Zabawy ułatwiają integrację grupy, akceptację i rozumienie siebie i innych. Program zapewnia nauczycielom dużą swobodę i nie ogranicza ich inwencji.

4. EWALUACJA ROGRAMU

Celowość i efektywność proponowanych przez program działań należy monitorować przez cały okres adaptacyjny.

Proponowane sposoby monitoringu:

- ✓ ankieta dla rodziców „Przedszkole mojego dziecka” – która pozwoli na uzyskanie opinii o wszystkich poczynionych oddziaływaniach adaptacyjnych przedszkola – jak one wpłynęły na dziecko i jakie są oczekiwania i propozycje rodziców co do innych rozwiązań i działań sprzyjających lepszej adaptacji dzieci w przedszkolu. Analiza i realizacja programu wskaże dalsze kierunki pracy,
- ✓ zdjęcia,
- ✓ kronika przedszkolna,

5. Opis programu "Witamy w przedszkolu"

Lp.	Termin	Opis działań
1.	MARZEC - KWIECIEŃ	Pierwszy kontakt małych dzieci i ich rodziców z przedszkolem - okres zapisu: - zwiedzanie przedszkola, - rozmowy, udzielanie rodzicom odpowiedzi na pytania, - zabawy dowolne dziecka w grupie, pod opieką nauczycielki, - udostępnienie karty oraz biuletynu informacyjnego o przedszkolu, Zawarte są w nim informacje odnośnie terminu zwrotu kart, komisji kwalifikacyjnej, wywieszenia list przyjęcia dzieci do przedszkola, głównych zadań naszego przedszkola, oferty edukacyjnej, rady związane z adaptacją dziecka i jego przygotowaniem do przedszkola oraz obrazek do kolorowania dla dziecka.
2.	KWIECIEŃ	Kolejne spotkanie związane z kwalifikacją dzieci do przedszkola: - przygotowanie tablicy informacyjnej dla rodziców, uwzględniającej terminy spotkań, artykuły związane z pedagogizacją rodziców i działań związanych z programem adaptacyjnym, - udostępnienie ankiety na temat ogólnych informacji o dziecku, jego rozwoju i umiejętnościach , którą rodzice mogą przynieść wypełnioną na spotkanie informacyjne w maju. Będzie ona cennym źródłem informacji dla nauczycielki prowadzącej nową grupę.
3.	MAJ	Spotkanie informacyjne dla rodziców. - Rodzice poznają zasady funkcjonowania przedszkola, rozkład dnia, normy obowiązujące w grupie. - Nauczycielka przedstawia program pracy wychowawczo- dydaktycznej, który będzie chciała zrealizować w grupie I oraz udziela odpowiedzi na nurtujące rodziców pytania. Takie bliższe poznanie wychowawcy grupy pozwoli rodzicom rozwiązać wątpliwości, co do pozostawienia dziecka w przedszkolu pod fachową opieką osoby dorosłej. - Ukierunkowanie rodziców na pracę z dzieckiem, aby jak najlepiej przygotować go do przebywania w nowym środowisku. Jest to praca zwrócona zarówno na samoobsługę dziecka (samodzielność w jedzeniu, myciu rąk, korzystaniu z toalety), jak i na jego sferę emocjonalną poprzez stopniowe pozostawianie dziecka z osobami mniej znaczącymi dla niego. Widzą już, jakie zmiany czekają dziecko w jego rytmie dnia i jakie są oczekiwania przedszkola wobec nich. Rodzice są świadomi, że ta praca z dzieckiem przez wakacje,

		<p>ułatwi pracę przedszkola w opiece trzech pań nad 25 osobową grupą.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Udostępnienie książeczki dla dziecka pod tytułem "Jestem przedszkolakiem", którą rodzic będzie czytał dziecku wielokrotnie w celu emocjonalnego przygotowania go do przebywania w przedszkolu, które już zna z opowiadania i ilustracji.
4.	CZERWIEC	<p>"Tydzień otwartych drzwi" Prowadzenie cyklu zajęć edukacyjnych z dziećmi, w których uczestniczą rodzice. 1. 1.</p> <p>1. Temat: "Drzewo imion, drzewo rąk"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zabawa z piłką w kole "Moje imię", - Zabawa integracyjna ze śpiewem "Deszcz i tęcza", - Odbijanie dłoni dziecka na drzewie narysowanym na dużym arkuszu szarego papieru "Tu jestem", - Zabawa w kole "Balonik", - Wizytówki z imionami dzieci i rodziców naklejane na drzewo imion. Umieszczenie prac na głównej ścianie w sali. <p>2. Temat: "Mój znaczek"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zabawa integracyjna w kręgu "Iskierka przyjaźni", - Odszukiwanie swojego znaczka w szatni, łazience, sali, - Zabawa ruchowa w odbijanie balonika z rodzicem, - Zabawa w kole "Ojciec Wirgiliusz", - Wykonanie znaczka wspólnie z rodzicem wybraną techniką plastyczną - galeria prac. <p>3. Temat: "W przedszkolu"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Słuchanie opowiadania ilustrowanego obrazkami pt.: "Jak Jacuś przestał bać się przedszkola", - Zabawy z chustą animacyjną: "Morze", "Piłka w otworze", "Kolor stop", "Przejdź pod płachtą", - Malowanie paluszkami, „Co czuję" - Improwizacja ruchowa do nastrojowej muzyki "moja droga do przedszkola". <p>4. Temat: "Ćwiczymy razem"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ćwiczenia w parach: "Mosty", "Koniki", "Lustro", "Masaż pleców", "Zwijanie dywanu", "Huśtawka" - Taniec integracyjny "Krasnoludek", - stemplowanie, - Liczenie paluszków do piosenki "Pięć paluszków". <p>5. Temat: "Bawimy się razem"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zabawa integracyjna „Wszyscy są" - Zabawy w kole "Moja Julijanko", "Chusteczka", "Kółko graniaste", - Lepienie z plasteliny na temat dowolny i ekspozycja prac, - Ćwiczenia relaksacyjne, <p>Wspólne zabawy w ogrodzie przedszkolnym.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabawy w piaskownicy,

		<ul style="list-style-type: none"> - korzystanie ze sprzętu ogrodowego, - poznanie zasad bezpiecznej i zgodnej zabawy w ogrodzie, - gry i zabawy sportowo-ruchowe: "Toczenie obręczy", "Gra w piłkę nożną", "Rzut woreczkiem do celu".
5.	WRZESIEŃ	<p>"Witamy w przedszkolu - w pierwszym dniu nowego roku przedszkolnego". Przywitanie nowych dzieci przez dyrektora. Każde z dzieci otrzymuje od kolegów upominek ten gest może wpłynąć na lepsze samopoczucie malucha przy rozstaniu z rodzicem. Inne działania nauczycieli i personelu obsługi, sprzyjające lepszej adaptacji w grupie to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiany organizacyjne w przedszkolu wpływające na lepszą opiekę nad maluchami; to zaangażowanie całego personelu obsługi podczas ubierania, karmienia i innych zajęć opiekuńczych w grupie dzieci najmłodszych. 2. Wspólne przebywanie dziecka z rodzicem w grupie i stopniowe skracanie czasu rozstań. 3. Cykl zabaw pod hasłem "Mój przyjaciel z domu - moja ulubiona zabawka" Dzieci przynoszą swoje zabawki, "przitulanki", z którymi czują się bezpiecznie, jest to jak gdyby więź łącząca ich z domem. 4. Przystosowanie otoczenia. W sali utworzone są wygrozdzone kąciki sprzyjające bezpiecznym i wyciszonym zabawom. Sala udekorowana jest kolorowymi sylwetami postaci bajkowych, co wpływa na radosny klimat w grupie.
8.	PAŹDZIERNIK	<p>"Pasowanie na przedszkolaka" uroczystość z udziałem rodziców, podczas której dzieci oglądają część artystyczną przygotowaną przez straszaków i otrzymują od nich "ordery przedszkolaka", a następnie sami śpiewają piosenki; pt. "Jestem sobie przedszkolaczek". Uwieńczeniem występu jest ślubowanie i pasowanie przez dyrektora, wielkim ołówkiem, na przedszkolaka. Każde dziecko otrzymuje dyplom i bajkę. Następnie jest wspólny poczęstunek z rodzicami.</p>
9.	LISTOPAD	<p>Zajęcie otwarte z rodzicami "Wspólnie się bawimy"</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabawa słowna na przywitanie "Witaj Olu, bądź wśród nas" - wymienianie imion wszystkich uczestników zabawy, - taniec integracyjny do rytmicznej muzyki, - zabawa z gazetami: dmuchanie, gniecienie, rzuty papierowymi kulami, robienie czapki przez rodzica, - ruchy naprzemienne do muzyki, - malowanie obrysu leżącej postaci na szarym papierze, dorysowanie i naklejanie innych elementów.
10.	LISTOPAD	<p>Ankieta dla rodziców "Adaptacja dziecka w przedszkolu", wręczona po zajęciu pokazowym. Pytania otwarte:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czy dziecko chętnie chodzi do przedszkola? 2. Czy dziecko ma problemy z rozstaniem z rodzicem? 3. Czy dziecko czuje się bezpiecznie w swojej sali? 4. Czy dziecko zna i akceptuje swoje panie? 5. Wykonuje czynności samoobsługowe: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie spożywa posiłki, - ubiera się, - korzysta z toalety.

		<ol style="list-style-type: none">6. Czy dziecko wypowiada się na tematy omawiane w przedszkolu?7. Czy dziecko rysuje kredkami?8. Potrafi zaśpiewać piosenkę, zrecytować wiersz?
--	--	--

„Wszystko, co naprawdę trzeba wiedzieć, nauczyłem się w przedszkolu – o tym, jak żyć, co robić, jak postępować, współżyć z innymi, patrzeć, odczuwać, myśleć, marzyć i wyobrażać sobie lepszy świat.”

Robert Fulghum

Powyższy cytat uświadamia nam, jaki nieoceniony wpływ na rozwój dziecka wywiera przedszkole. Siłę jego oddziaływania można porównać do katalizatora wyzwalającego „uspione” reakcje w związkach chemicznych.

Środowisko przedszkolne:

- przygotowuje dziecko do pójścia do szkoły,
- inspiruje dziecko do bycia bardziej samodzielnym,
- pozytywnie wpływa na rozwój motoryczny dziecka,
- kształtuje i rozwija chłonny i elastyczny umysł dziecka,
- uczestnictwo w nim jest jednym z poważnych kroków w dorosłość,
- stwarza dziecku okazję do poznawania świata, zdobywania wiedzy,
- dziecko pod jego wpływem uczy się czerpać radość z relacji z dorosłymi i rówieśnikami, poznaje reguły rządzące życiem społecznym,

Mimo tych nieocenionych walorów przedszkola, pierwsze dni i tygodnie w nim spędzone bywają ciężkie zarówno dla dziecka, jak i rodziców. Co więcej trud w tej sytuacji jest zupełnie normalny i naturalny. Paradoksalnie zaś to, co może nas raczej zaniepokoić, to jego brak.

Pójście do przedszkola jest dla dziecka poważną zmianą. Zmieniają się ludzie, otoczenie, zabawki, zasady, rytm dnia, jedzenie. Część dzieci po raz pierwszy na poważnie spotyka się z małymi, krzyzącymi i zachowującymi się zupełnie inaczej niż dorośli istotami, czyli ze swoimi rówieśnikami. To wszystko czasowo zaburza poczucie bezpieczeństwa dziecka. Żeby lepiej to zrozumieć można sobie wyobrazić, że zmieniliśmy pracę, w ramach niej zaś stanowisko. Nie znamy jeszcze współpracowników, zwyczajów panujących w nowej firmie, otoczenia, zakresu naszych obowiązków. W takich okolicznościach nie rozpiera nas najczęściej entuzjazm i radość. W okresie zmiany możemy być bardziej niż zwykle niecierpliwi i podirytowani. Każda tak radykalna zmiana wymaga po prostu czasu na przystosowanie się i odnalezienie w nowym środowisku.

Rodzice przedszkolaka również mogą przeżywać trudne chwile. Często po raz pierwszy oddają swoją pociechę w „cudze” ręce, chcąc nie chcąc muszą zaufać innym. Obawiają się czy dziecku nie stanie się krzywda, niepokoją się, jak ich maluch poradzi sobie w nowym środowisku. Martwią się, że ukochane dziecko będzie płakać, poczuje

się samotne i odrzucone. Obawy opiekunów często dotyczą również bycia ocenionym, jako rodzic. W końcu po raz pierwszy specjalista od dzieci, będzie obcował z ich maluchem.

Powyższe refleksje pozwalają nam stwierdzić, że niezbędna jest ścisła, rzetelna i szczerza współpraca na linii nauczyciel – dziecko – rodzice. Zespolecie tych trzech ogniw pozwoli tak zorganizować działania adaptacyjne, by dziecko w miarę możliwości, jak najszybciej oswoiło się z nową rzeczywistością i uczyniło z niej naturalną kolej rzeczy.